

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Філософія управління

Шифр та назва спеціальності
232 – Соціальне забезпечення

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Управління сфері соціального забезпечення

Кафедра
Педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І. Зязюна (301)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Семестр
1

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Пономарьов Олександр Семенович

email@kspi.edu.ua

Кандидат технічних наук, професор, професор
Педагогічний стаж 59 років, кількість публікацій 925, в тому числі 5 підручників. Основні курси "Філософія управління", "Філософія управління", "Технологія управління", "Управління проектами в освіті", "Поведінкові компетенції в управлінні проектами", "Професійна культура викладача", "Психологія лідерства в освіті". Системне дослідження феномену управління відображено в підготові та публікації одноосібно чи у складі авторських колективів монографії, підручника і начальних посібників з філософії управління, психології управління, педагогіки управління, логіки управління, етики управління, технології управління та культури управління.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Чеботарьов Микола Корнійович

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім.акад. І.А.Зязюна НТУ «ХПІ»

Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць.
Курси: «Адаптивне управління», «Філософія управління», «Психологія менеджменту, маркетингу та реклами»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

<https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-chebotarova-mikoli-kornijovicha/>

Загальна інформація

Анотація

Філософія управління як специфічна галузь філософських знань вивчає сутність і сенс самого феномену управління та найзагальніші закономірності його функціонування і розвитку.

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні світоглядних позицій студентів та методології їхньої майбутньої професійної діяльності. Цілями курсу є поглиблення розуміння сенсу управління процесами у сфері соціального забезпечення, підвищення рівня логіки і культури мислення, загальної і професійної культури майбутніх фахівців.

Формат занять

Лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі соціального забезпечення, що передбачає здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

СК1. Здатність до використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі.

СК2. Здатність планувати та здійснювати соціальні дослідження з метою виявлення й аналізу соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

СК10. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями працівника соціальної сфери.

СК12. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

Результати навчання

РН1. Використовувати сучасні теорії, методологію і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціального захисту.

РН2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань щодо соціального забезпечення, формулювати висновки та рекомендації щодо його впровадження.

РН3. Володіння методами комунікації у застосуванні різних форм взаємодії та спільної діяльності.

РН4. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.

РН5. Проектувати теоретичну модель роботи з об'єктами соціального забезпечення в рамках соціальних служб, організацій, установ.

РН6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для розвитку професійних навичок та якостей.

РН7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

РН8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.

РН9. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної допомоги.

РН10. Пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування.

РН11. Планувати і проводити наукові дослідження в системі соціального захисту населення та висвітлювати їх результати.

РН12. Виявляти потреби різних верств населення та розробляти відповідні програми соціального захисту щодо їх вирішення.

PH13. Аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напрямку діяльності.

PH14. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

PH15. Визначати можливості конституційного та правового регулювання суспільних відносин, забезпечувати оптимальні моделі соціально-правового супроводу орієнтованих на загальнолюдські цінності.

PH16. Розробляти програми навчання та обміну досвідом в системі соціального захисту населення.

PH18. Розробляти та апробувати соціальні проекти і технології.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Знання основних соціальних процесів, наявність освітнього ступеня «бакалавр», «спеціаліст/магістр (друга вища освіта)», навички спільної діяльності та комунікабельність

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Характерними особливостями дисципліни виступають суто теоретичний характер навчального матеріалу та його чітка світоглядна спрямованість, використання логіко-методологічних принципів структурування матеріалу та прагнення філософського осмислення сенсу діяльності у соціальній сфері. Методи й технології навчання орієнтуються на формування філософської культури логічного мислення й на ціннісне сприйняття студентами своєї професії.

За джерелами знань: словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з літературно-інформаційними джерелами). Наочні (ілюстрація практичними прикладами).

Активні методи навчання: дискусія,

Методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності:

проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий, дослідницький.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Вступ. Сутність і призначення філософії управління

Сенс феномену управління та його потрійна природа

Філософське осмислення ролі управління у соціальному розвитку. Філософські проблеми управління у сфері соціального забезпечення.

Тема 2. Онтологічний статус управління у сфері соціального забезпечення

Соціально-філософська сутність феномену управління. Структурний аспект філософії управління

Форми буття та їхні прояви в онтології управління. Онтологічні аспекти соціального забезпечення

Тема 3. Гносеологічні аспекти підготовки фахівців з соціального забезпечення

Філософія управління як джерело пізнання його сутності та призначення. Соціально-

психологічний аспект сутності управління. Морально-етичний аспект сутності управління.

Гносеологія управління як чинник його розвитку

Тема 4. Ціннісний сенс соціального управління

Змістовний аспект цінностей управління. Функціональний аспект цінностей управління

4.3 Ціннісне сприйняття професії фахівцем з соціального забезпечення

Тема 5. Телеологія управління у сфері соціального забезпечення

Цільові аспекти феномену соціального управління. Філософія цілепокладання

Самоорганізація та управління

Тема 6. Філософія вдосконалення управління
Філософія підготовки і прийняття управлінських рішень. Реалізація управлінських впливів
6.3 Світовий досвід вдосконалення управління

Тема 7. Логіко-методологічні засади соціального управління
Сенс логіки та методології людської діяльності. Природа і сутність суперечностей соціального управління. Система методологічних принципів управлінської діяльності принципів

Тема 8. Праксеологія соціальної діяльності
Праксеологія в системі філософських знань. Принципи і проблеми праксеології соціальної діяльності. Праксеологія соціального забезпечення

Теми практичних занять

Тема 1. Засвоєння сенсу і призначення філософії управління

Зміст заняття: осмислення сенсу управління як чинника соціального розвитку; наведення прикладів позитивного і негативного впливу управлінської діяльності;

Тема 2. Аналіз проблем філософії управління

Зміст заняття: визначення взаємозв'язку між суспільним розвитком та розвитком управління. Аналіз динаміки інтересів філософії

Тема 3. Зміст управлінської діяльності та її онтологічні аспекти

Зміст заняття: Побудова системи взаємозв'язків між завданнями соціального забезпечення та управлінням. Аналіз сенсів феномену соціального управління. Класифікація сфер буття

Тема 4. Гносеологічний сенс і пізнавальні можливості управління

Зміст заняття: Аналіз пізнавальних завдань і функцій соціального управління

Тема 5. Ціннісний сенс управління і його роль у соціальних процесах

Зміст заняття: Формування системи цінностей майбутніх фахівців з соціального забезпечення

Тема 6. Парадигма розуміння і ефективність управління

Зміст заняття: Побудова системи завдань інформаційного забезпечення управління

Тема 7. Методологія управління

Зміст заняття: Поняття методології діяльності. Аналіз методологічних принципів та їх застосування в соціальному управлінні

Тема 8. Логіка управління

Зміст заняття: Визначення цілей соціальної роботи та управління нею

Теми лабораторних робіт

-

Самостійна робота

Проведення дослідження проблем управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Бок П. MINDFUCK. Як позбутися бар'єрів у своїй голові; перекл. з нім. - Львів: Видавництво Старого Лева, 2021 232 с.
2. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Київ: Знання України, 2007. 360 с.
3. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління. Вид. 2-ге, доповн. і переробл.- Харків: НТУ "ХПІ", 2008. 524 с.

4. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Людська діяльність як об'єкт філософської рефлексії // Філософія і сучасність. 2011. №6. С 6-10.
5. Пономарьов О.С., Чеботарьов М.К. Практикум з філософії управління: Навч. посібник.- Харків: НТУ "ХПІ", 2020.178 с.
5. 5. 6. Адо П. Філософія як спосіб життя; пер. з фр. - Київ: Культурна асоціація "Новий Акрополь", 2020. 312 с.

Додаткова література:

1. Бабаєв В.М., Пономарьов О.С., Пазиніч С.М. Соціальне пізнання і логіка управління : монографія. - Харків: ХНУМГ, 2015. 182 с.
2. Гуревичов М.М., Долгарєв А.В., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С.; за заг. ред. О.С. Пономарьова. - Харків: НТУ "ХПІ", 2010. 240 с.
- 3 Етика соціального управління / О.С. Пономарьов, С.О. Заветний, І.В. Карпенко, С.М. Пазиніч, О.В. Фролова; за заг.ред. О.С. Пономарьова. - Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. 180 с.
4. Заветний С.О., Пономарьов О.С., Пазиніч С.М. Філософія впливу.- Харків: НТУСГ, 2011. 204 с.
5. Підвищення ефективності місцевого самоврядування в Харкові на основі науково-технічного, соціально-економічного і кадрового потенціалу міста: монографія / В.А. Шумілкін, В.М. Бабпєв, О.С. Пономарьов та ін. - Харків: НТУ "ХПІ", 2003. 400 с.
6. Товажнянський Л.Л., Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Черваньова З.О. Педагогіка управління: Навч. посібник. - Харків: НТУ "ХПІ", 2003. 408 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%) та поточного оцінювання (60%).

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів за такими критеріями:

Поточне оцінювання:

- активність при вивченні тем на лекціях - 10 балів
- робота на практичних заняттях за темами - 10 балів
- самостійна робота за темами - 15 балів
- поточне тестування - 25 балів
- екзамен - 40 балів

Критерії оцінювання екзамену:

Критерії оцінювання	Бали
Глибоке знання навчального матеріалу. Можуть бути незначні неточності	37-40
Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу. Відповіді можуть містити певні неточності	30-36
Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування. Відповіді можуть бути не повними, з незначними помилками	23-29
Знання основних фундаментальних положень. Відповіді містять деякі помилки.	16-22
Знання основних фундаментальних положень матеріалу. Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу дисципліни	9-15
Знання та вміння фрагментарні, слабкі	5-8
Відсутність знань значної частини матеріалу	0-4

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

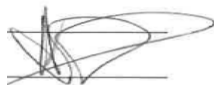
Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХП» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

26.06.2023

Завідувач кафедри
Олександр РОМАНОВСЬКИЙ

Гарант ОП
Лариса ГРЕНЬ